

406с.

2. Назарова Г.В. Організаційні структури управління корпораціями: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 420 с.
3. Портер М., Такеути Х., Сакакибара М. Японская экономическая модель. Может ли Япония конкурировать? – М: Альпина Паблшер, 2005. – 187 с.

Федоровський М.Г.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ СОБІВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Для забезпечення чіткої дії організаційно-економічного механізму управління витратами на вугільних шахтах є потреба в аналізі чинників впливу на витрати підприємства. Найбільш вагомими серед яких чинників є часткове відтворення основних засобів і неефективна амортизаційна політика підприємства, низький рівень механізації технологічних процесів, деконцентрація виробництва, використання нераціональних режимів праці та відпочинку робітників і відсутність дійового та стрункого механізму повторного використання матеріальних цінностей.

На вугільних підприємствах України через брак амортизаційного фонду й інших джерел фінансування в основному використовується часткове відтворення основних засобів. За останнє десятиліття збільшилася питома вага устаткування з терміном служби 8-12 і більше років при нормативному терміні його експлуатації 3-4 роки. Це призвело до зниження коефіцієнта відновлення устаткування з 0,18 до 0,05, тобто в 3,6 рази, а період його заміни збільшився з 5,5 до 20 років [1]. Це призвело до зростання аварійності, а отже, внутрішньозмінних простоїв. У підсумку за цей період навантаження на вибій і видобуток вугілля по шахтах скоротилися, а собівартість збільшилася у рази.

З іншого боку, відсутність амортизаційного фонду і пов'язане з нею часткове відтворення техніки призвело до збільшення питомої ваги техніки, що не бере участі в процесі виробництва з 25 до 47%. Щораз більша кількість бездіяльної техніки для свого відновлення та приведення в робочий стан потребувала значного розширення ремонтної служби підприємства. Слід зауважити, що чисельність робітників з ремонту й обслуговування техніки в розрахунку на 1000 т добового видобутку вугілля на шахтах з 140 осіб до 347 осіб. При цьому витрати на ремонт і обслуговування техніки на 1 т вугілля за цей же період збільшилися в 5,4 рази. Разом з тим збільшення техніки, що знаходиться в монтажі, демонтажі, а також різке зменшення навантаження на вибій через її ненадійність призвело до збільшення резервних лав у 1,5-2 рази й довжини гірничих виробок з 47,08 км у до 86,4 км на 1000 т добового видобутку вугілля і, відповідно, штату робітників на ремонт і підтримку гірських виробок з 141 осіб до 259. Тому витрати на 1 т видобутку вугілля з цієї причини збільшилися майже в 6 разів [1].

Існує функціональна залежність собівартості видобутку вугілля від коефіцієнта відновлення техніки й амортизаційної політики підприємства, що характеризують спосіб відтворення техніки. Зі зменшенням коефіцієнта відновлення техніки сумарні витрати збільшуються [2].

Облікова чисельність робітників значною мірою залежить від перевищення кількості днів роботи підприємства над числом робочих днів, а також тривалості чергових відпусток. Зі збільшенням усього на один день роботи підприємства в тиждень коефіцієнт облікового складу зростає на 0,25. Застосування екстенсивних режимів роботи призводить до збільшення підмінного штату на 600-650 осіб у розрахунку на 1000 працівників. При цьому на підприємствах відбувається зниження обсягів видобутку вугілля, що призводить до збільшення витрат на оплату праці в 1,5-1,7 рази [3].

Одним з найважливіших чинників, що впливають на витрати на видобуток вугілля, є ресурсозбереження. Особливість ресурсозбереження на шахтах полягає в тому, що більшість використовуваних при видобутку вугілля матеріалів має залишкову вартість і може бути

використана повторно. Сьогодні великим недоліком в організації робіт з ресурсозбереження є відсутність детального планування цих робіт з указівкою необхідних термінів і обсягів виконання, а також належного обліку та контролю за виконанням намічених планів. Повторне використання матеріальних цінностей дозволить зменшити собівартість видобутку вугілля за елементом «Матеріальні витрати» на 15-20% [2].

Виявлені закономірності зміни витрат на видобуток вугілля під впливом аналізованих чинників указують на внутрішні резерви зменшення витрат, які мають бути враховані при вдосконаленні організаційно-економічного механізму управління витратами шляхом доповнення наявних елементів цього механізму ще такими, як вид відтворення основних засобів, амортизаційна політика підприємства, режими роботи вугільних підприємств і повторне використання матеріальних цінностей. Параметри вдосконаленого організаційно-економічного механізму управління витратами на вугільних шахтах вимагають дальшого обґрунтування та моделювання.

Протягом останніх 15 років рівень видобутку залишався практично незмінним у діапазоні 72-83 млн. т товарного вугілля на рік, у 2010 р. обсяги видобутку вугілля склали 75,2 млн. т. вугілля на рік [4]. На рис. 1 наведена динаміка видобутку вугілля в Україні.

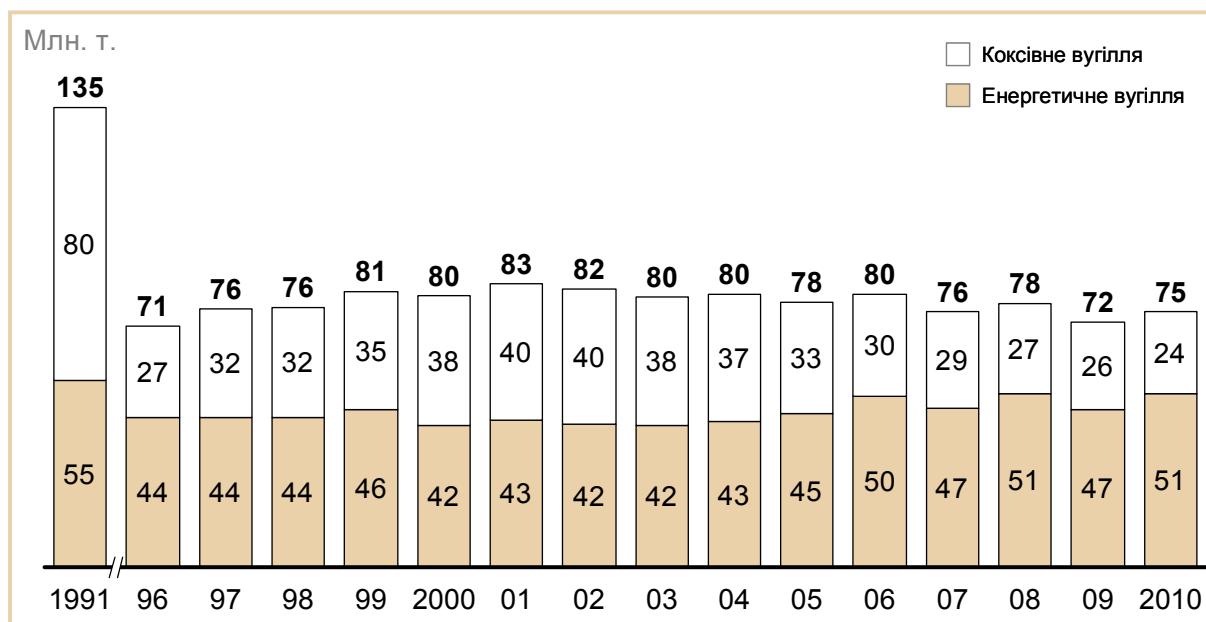

Рис. 1. Динаміка видобутку вугілля в Україні

Для державних шахт, які видобувають енергетичне вугілля, середньозважена собівартість однієї тонни готової товарної вугільної продукції 2010 р. становила 776 грн./т, у той час як закупівельна ціна на вугілля енергетичних марок знаходилась у діапазоні 355-625 грн./т. Таким чином, більшість державних шахт, які видобувають енергетичне вугілля, збиткові і потребують постійної підтримки з державного бюджету. Обсяг державного фінансування вугільної галузі за період з 2001 р. по 2010 р. і виріс майже у чотири рази і у 2010 р. досяг 7,7 млрд. грн., що склало 2% від сукупних державних видатків України [4].

У 2011 р. з Державного бюджету України на вугільну галузь було виділено 10,5 млрд. грн., із них на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції – 6,7 млрд. грн. Видатки держбюджету на фінансування вугільної галузі у 2012 р. в цілому складають 10,0 млрд. грн. [4].

Враховуючи це, а також обмежені можливості державного бюджету відносно субсидіювання галузі, необхідно вдосконалити механізм державної підтримки, а саме шляхом:

- заморожування загальних видатків підтримки галузі на рівні минулих років, не допускаючи його перевищення;

- припинення субсидування операційних витрат державних шахт разом зі збільшенням фінансування на працевлаштування та соціальну підтримку працівників;
- виділення державних дотацій на технічне переоснащення шахт тільки в обсязі, що підтримує стандарти безпеки праці;
- корпоратизації державних вугільних підприємств і підвищення прозорості їх фінансової звітності.

Наступним кроком реформування галузі є лібералізація ринку вугілля, оскільки сьогодні формування цін на вугілля не базується на ринкових засадах, а слугує механізмом для компенсації витрат вугільних шахт. Такий підхід призводить до відсутності стимулів для підвищення ефективності життєздатних підприємств і невиправданої підтримки глибоко збиткових шахт. Доходи в галузі розподіляються неефективно, що заважає її розвитку і виходу на рентабельний рівень.

Література

1. Бондаренко Я.П. Особливості впровадження сучасних методів управління у вугільній галузі України // Матер. Міжнар. наук.-практичн. конф. «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України». – Дніпропетровськ, 2007. – С. 62-63.
2. Звенячкина В.Ю. Влияние выбора амортизационной политики предприятия на себестоимость добычи угля // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. Вип.65. – Донецьк: ДонНТУ, 2003. – С. 148-156.
3. Гавриленко В.А. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств: Монографія. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2009. – 383с.
4. Офіційний сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Фріауф Марія-Анастасія

Львівський національний університет імені Івана Франка

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Залучення достатніх обсягів іноземних інвестицій є важливим фактором успішного економічного розвитку країни, оскільки акумульовані за кордоном кошти не лише забезпечують країну-реципієнта необхідними фінансовими ресурсами, а й створюють сприятливе середовище для розвитку нових технологій та методів управління економічною системою, підвищують рівень ефективності використання ресурсів, стимулюють розвиток конкурентоспроможних галузей економіки країни, сприяють зростанню добробуту громадян.

Для забезпечення відповідного рівня притоку іноземних інвестицій необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат, тобто ті умови, за яких інвестору буде економічно вигідно вкладати кошти в розвиток економіки певної країни.

Інвестиційне середовище країни характеризується двома групами показників:

- регуляторними, що відображають вплив на інвестиційну діяльність з боку держави (прозорість системи оподаткування, ліцензування, інституційна інфраструктура, швидкість започаткування бізнесу, доступ до кредитування);

- макроекономічними (показники, які характеризують розвиток країни в цілому – стан внутрішнього ринку, ресурсна забезпеченість, географічне розташування).

Серед факторів, що позитивно впливають на рівень інвестування в Україні, виокремлено:

- вигідне фізико-геостратегічне розташування та забезпеченість природними ресурсами;

- низький рівень конкуренції в країні та значний потенціал ринку споживання іноземної продукції та послуг;

- низька вартість трудових ресурсів з прийнятним рівнем кваліфікованості працівників.

До основних бар'єрів у процесі залучення іноземних інвестицій в економіку України зачисляють:

- негативний вплив світової економічної кризи та відтік капіталу з країни;